

INFORMACIJA VISUOMENEI APIE PAVOJINGĄJĮ OBJEKTĄ

Akcinė bendrovė „ORLEN Lietuva“
Mažeikių g. 75, Juodeikių k.
LT-89453 Mažeikių r., Lietuva
Tel. +37044392121, faks.+37044392525
El. paštas: post@orlenlietuva.lt
Interneto tinklalapis: www.orlenlietuva.lt

ĮVADAS

Ši informacija skirta gyventojams, kuriuos gali paveikti avarija ir į galimo pavojaus zoną patenkančių gretimų objektų veiklos vykdytojams.

Akcinę bendrovę „ORLEN Lietuva“ (toliau – Bendrovė) sudaro naftos perdirbimo produktų gamykla, naftotiekių ir produktotiekių tinklas bei Būtingės naftos terminalas. Vienintelis Bendrovės akcininkas ir veiklos vykdytojas yra – Lenkijos naftos koncernas „Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A.“.

Naftos perdirbimo produktų gamykla (toliau – Gamykla) yra 11 km į šiaurės vakarus nuo Mažeikių miesto, Juodeikių kaime, prie Varduvos upės, daugiau kaip 1 km nuo Lietuvos – Latvijos tarpvalstybinės sienos. Gamyklai dėl jos įrenginiuose esančių pavojingųjų medžiagų kiekių taikomi Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų (toliau – Nuostatai) reikalavimai. Kompetentingai institucijai pateikta Pavojingojo objekto saugos ataskaita.

PAVOJINGAJAME OBJEKTE VYKDOMA VEIKLA

Gamykla gamina aukštos kokybės reikalavimus atitinkančią produkciją. Žaliavinė nafta į Gamyklą tiekama magistraliniu vamzdžiu iš Būtingės naftos terminalo. Siekiant geriau išnaudoti gamybinius pajėgumus, perdirbama ir kita žaliava – pirminis mazutas, vakuuminis distiliatas, dujų kondensatas, kurią Bendrovė atsiveža geležinkeliu ir automobilių keliais. Bendrovė nuolat gerina savo produkcijos kokybę ir žaliavos perdirbimo efektyvumą. Šiuo metu Gamykloje gaminama: bešvinis benzinas 98, 95; benzinas su denatūruotu etanoliu (tik 95 markė); benzinas su ETBE (etiltretbutilo eteriu); vasarinis ir žieminis dyzelinas; dyzelinas su RRME (riebalų rūgščių metilo esteriu); arktinis 2 klasės dyzelinas; žymėtasis žemės ūkiui skirtas dyzelinas; kūrenamasis mazutas; reaktyvinis kuras JET-A1; suskystintos automobilinės dujos ir suskystintos buitinės dujos; kelių, stogų ir statybinis bitumas; bitumai, pagal Europos Sąjungos standartus; elementinė siera; emulsuotas kuras. Gamyklos projektinis pajėgumas-15 mln. t naftos per metus. Faktiškai perdirbama 8-9 mln. t naftos per metus.

PAVOJINGOSIOS MEDŽIAGOS, PAGRINDINĖS PAVOJINGOSIOS SAVYBĖS

Nafta ir naftos produktai bei įrenginių technologiniuose procesuose naudojamos cheminės medžiagos ir jų mišiniai gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai, todėl pagal keliamą pavojų jos priskiriamos pavojingosioms medžiagoms ir yra klasifikuojamos į įvairias pavojingumo klases ir kategorijas, o daugelio pavojingųjų medžiagų kiekiai atitinka ar viršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus Pavojingųjų medžiagų ir mišinių sąrašo, jų kvalifikacinių kiekių nustatymo ir cheminių medžiagų bei mišinių priskyrimo pavojingosioms medžiagoms aprašo kriterijus (toliau – Aprašas).

Didžiausią pavojų keliančios medžiagos

Nafta – labai degūs skystis ir garai, lengvai užsiliepsnojantis nuo ugnies šaltinio, įkvėpti naftos angliavandeniliai žmogaus organizmą veikia kaip narkotikai, sukelia nervų sistemos, širdies ir kraujotakos, kvėpavimo ir virškinimo organų veiklos sutrikimus ir susirgimus, poveikis pasireiškia bendru narkotiniu poveikiu, galvos skausmu, silpnumu, padidintu nuovargiu, kancerogeniška, prarijus ar patekus į kvėpavimo takus gali sukelti onkologines ligas ar mirtį. Toksiška vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus.

Suskystintos naftos dujos – bespalvės, nemalonaus (merkaptanų) kvapo, ypač degios dujos, talpos kaitinant gali sprogti, aplinkoje gali susiformuoti sprogus oro ir dujų mišinys. Įkvėpti angliavandeniliai žmogaus organizmą veikia kaip narkotikai, sukeldami nervų sistemos ir širdies veiklos sutrikimus. Įkvėpus didelės koncentracijos dujų dėl deguonies trūkumo, net per trumpą laikotarpį galima netekti sąmonės ar uždusti. Įkvėpus mažos koncentracijos dujų sudirginamos kvėpavimo takų gleivinės, jaučiamas svaigulys, pykinimas, silpnumas, galvos skausmas ir mieguistumas.

Benzinas – skaidrus su ypatingu angliavandenilių kvapu ypač degūs skystis ir garai, specifinis toksiškumas konkrečiam organui prarijus ir patekus į kvėpavimo takus, gali sukelti mirtį, gali sukelti genetinius defektus ir onkologines ligas, dirgina odą, akis ir kvėpavimo organus. Toksiškas vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus.

Reaktyvinis variklių kuras, dyzelinas – skaidrus su būdingu angliavandenilių kvapu degūs skystis ir garai, garai dirgina akis ir kvėpavimo takus, prarijus ir patekus į kvėpavimo takus, gali sukelti cheminį plaučių uždegimą ar net mirtį, toksiškas vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus.

Kūrenamasis mazutas – juodos spalvos klampus su būdingu angliavandenilių kvapu degus skystis, ūmaus toksiškumo medžiaga, kenksmingas įkvėpus, specifinis toksiškumas konkrečiam organui, kenkia organams, jeigu medžiaga veikia ilgai arba kartotinai. Labai toksiškas vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus, gali turėti ilgalaikį nepageidaujamą poveikį dirvožemiui.

Emulsuotas kuras – juodos spalvos klampus su būdingu angliavandenilių kvapu degus skystis, ūmaus toksiškumo, kenksmingas įkvėpus, specifinis toksiškumas konkrečiam organui, gali sukelti onkologines ligas, įtariama, kad kenkia vaisingumui arba negimusiam vaikui, gali pakenkti organams, jeigu medžiaga veikia ilgai arba kartotinai, labai toksiškas vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus, gali turėti ilgalaikį poveikį dirvožemiui.

Vandenilio sulfidas (sieros vandenilis) – bespalvės supuvusio kiaušinio kvapo, ūmaus toksiškumo, ypač degiosios dujos, stiprus nuodas, paralyžiuojantis centrinę nervų sistemą, įkvėpus sukelia mirtį. Labai mažus šių dujų kiekius ore žmogus labai gerai užuodžia, įkvėpus jaučiamas metalo skonis burnoje, ašarojama, sustiprėja širdies plakimas, pasireiškia skausmas krūtinėje, dusina, pykina, vemiamas. Dujos kaupiasi žemesnėse vietose, grioviuose, įdubose, šuliniuose. Ypač pavojingas uždaroje patalpose. Pavojingas vandens aplinkai ir labai toksiškas vandens organizmams.

Metanolis (metilo alkoholis) – bespalvis skystis, būdingo spirito kvapo, ūmaus toksiškumo, toksiškas įkvėpus ir patekęs ant odos, garai dirgina kvėpavimo takus, akių gleivinę, sukelia galvos skausmą, skausmus pilvo srityje, pykinimą, dvejinasi akyse, pažeidžiami regėjimo nervai, prarijus nedidelį 5-10 ml kiekį apankama, nuo didesnio 30 ml kiekio ištinka mirtis.

Gaisro dūmai – kompleksinis įkaitinto oro, kietųjų ir skystųjų suspensijų, dujų, garų, aerozolių mišinys. Jų sudėtyje yra daugiau kaip 300 toksinių medžiagų. Degant naftai ir naftos produktams gali išsiskirti šios toksinės medžiagos: azoto oksidai, sieros oksidai, anglies oksidai, sieros vandenilis, kietosios dalelės, nevysiškai sudegę angliavandeniliai gali virsti aromatiniais angliavandeniliais (benzenu, toluenu, ksilenu), ir kt. Pastebėjus dūmus reiktų vengti eiti per juos. Dūmų sudėtis yra nenuspėjama, todėl žmogus gali užtrokšti dėl deguonies trūkumo bei apsinuodyti juose esančiais nuodingais aerozoliais. Apsinuodijus dūmais pasireiškia viršutinių kvėpavimo takų ir plaučių pabrinkimas, gerklų ir bronchų spazmai, depresinis poveikis centrinei nervų sistemai – kvėpavimo susilpnėjimas, padidintas jautrumas toksinams.

GALIMŲ AVARIJŲ POBŪDIS IR PADARINIAI, JIEMS IŠVENGTI SKIRTOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

Gamykloje įvertinus potencialių pavojaus šaltinių keliamą grėsmę bei galimas neigiamas pasekmes žmonių sveikatai ir aplinkai, pagal gautus prognozavimo duomenis sudarytas galimo pavojaus zonos žemėlapis ([žr. žemėlapi](#)). Dėl įvairių priežasčių Gamyklos technologiniuose įrenginiuose gali į aplinkos orą išsiveržti pavojingosios medžiagos kilti gaisrai, sproginiai. Vykstant gaisrui žmonėms pavojų kelia liepsnos šiluminė spinduliuotė. Gaisro metu be terminių nudegimų, kuriuos gali patirti šalia gaisro židinio esantys žmonės, taip pat tikėtinas apsinuodijimas medžiagų degimo produktais. Sprogimo atveju pavojų kelia skeveldros bei sprogimo metu susiformuojančio perteklinio slėgio banga. Pavojingosios medžiagos garų sklaidos aplinkos ore atveju vengtinis zonos pavėjinėje sklaidos pusėje, kurioje koncentracijos gali viršyti nustatytas pavojingas žmogaus sveikatai užterštumo vertes.

Siekiant riboti avarijų padarinius žmonėms bei aplinkai, nuosekliai ir veiksmingai užtikrinti aukštą apsaugos lygį Gamykloje įgyvendinama ir nuolat gerinama saugos valdymo sistema apimanti darbuotojų funkcijas ir atsakomybes, didelių pavojų nustatymą, veiklos kontrolę, apimančią technologinių procesų automatizuoto valdymo sistemas ir įrenginių avarinių stabdymo tvarkas, perspėjimo apie pavojų tvarkas, pokyčių valdymą, pasirengimą avarijoms, kurio metu išbandomi reagavimo į avarijas planai, vykdomas darbuotojų ir avarinių tarnybų teorinis ir praktinis mokymas, organizuojamas avarijų ir incidentų tyrimas bei atsakomųjų veiksmų įgyvendinimas, rezultatų monitoringo ir audito metu atliekamas nuolatinis saugos valdymo sistemos vertinimas.

AVARIJŲ LIKVIDAVIMAS

Siekiant išvengti galimų didelių avarijų bei sušvelninti jų padarinius ir veiksmingiau panaudoti pajėgas ir materialinius išteklius yra parengtas Gamyklos Vidaus avarinis planas, kuriame numatyti avarijos pavojaus paskelbimo tvarka, Bendrovės darbuotojų veiksmai likviduojant avarijų padarinius, bendri veiksmai su specialiosiomis tarnybomis, Bendrovės avarinėmis tarnybomis, pajėgų sutelkimo, sąveikos ir pajėgų valdymo organizavimo tvarka. Mažeikių rajono savivaldybės išorės avariniame plane, kuris patalpintas Mažeikių r. savivaldybės interneto svetainėje www.mazeikiai.lt, numatyti veiksmai ir priemonės skirtos galimoms avarijoms Gamykloje likviduoti ir jų padariniams šalinti, gyventojų perspėjimo ir informavimo organizavimas. Gyventojai avarijų metu privalo vykdyti specialiųjų tarnybų teisėtus nurodymus ir Mažeikių rajono savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisijos sprendimus.

GYVENTOJŲ IR GRETIMŲ OBJEKTŲ VEIKLOS VYKDYTOJŲ INFORMAVIMAS ĮVYKUS AVARIJAI

1. Avarijos metu atsižvelgus į galimo pavojaus zoną ([žr. žemėlapi](#)), kuri gali susidaryti į aplinką patekus pavojingajai medžiagai ar naftos produktui, kilus gaisrui ar įvykus sprogimui gamykloje, Bendrovės atsakingi darbuotojai laidinio ryšio ar mobilaus ryšio telefonais informuos:

1.1. aplinkinių kaimų gyventojus (neatsiliepus į telefono skambutį, gyventoją informuos į sodybą atvykę Bendrovės apsaugos darbuotojai su specialiosios paskirties automobiliu);

- 1.2. seniūnijos, kurios gyventojams gali grėsti pavojus, seniūną;
- 1.3. gretimų objektų atsakingus asmenis;
2. **Įvykus avarijai teikiama ši informacija:**
 - 2.1. avarijos aplinkybės (vieta, laikas ir priežastys);
 - 2.2. į aplinką patekusios pavojingosios medžiagos ir jų kiekiai;
 - 2.3. galimas pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai prognozuojama avarijos plitimo teritorija ir galimi padariniai;
 - 2.4. paaiškinama, ką gyventojai ir gretimų objektų veiklos vykdytojai turi daryti ir kaip elgtis.

GYVENTOJŲ VEIKSMAI ĮVYKUS AVARIJAI

1. Gavę pranešimą apie įvykusią avariją ir susidariusį pavojų telefonu arba iš atvykusių Bendrovės apsaugos darbuotojų, **elkitės pagal rekomendacijas**.
2. Jeigu negavote pranešimo iš Bendrovės atsakingų darbuotojų ir pajutote nemalonų ir vis stiprėjantį pavojingųjų medžiagų kvapą, ar pastebėjote slenkantį dūmų debesį nedelsiant pasitraukite iš užterštos teritorijos, judėkite kryptimi, kad vėjas pūstų į šoną.
3. Jei nėra galimybės pasitraukti iš taršos zonos, likite uždaroje patalpose arba, jei esate lauke, eikite į vidų.
4. Išjunkite vėdinimo sistemas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite ar nėra plyšių, sandarinkite būsto langus ir duris.
5. Nestovėkite prie langų, netikėtai įvykus sprogimui Gamykloje, dėl sprogimo poveikio metu susiformuojančio perteklinio slėgio bangos, gali išdužti langų stiklai ir jus sužaloti.
6. Prireikus išeiti, saugokite kvėpavimo takus: jei turite, užsidėkite respiratorių, jei respiratoriaus neturite, tokiu atveju užsiriškite sudrėkintą vatos ir marlės raištį arba nosį ir burną prisidėkite drėgnu rankšluosčiu.
7. Pasirūpinkite naminius gyvūnais, suvarykite gyvulius į tvartus, sandariai uždarykite duris.
8. Kreipkitės į Gamyklos dispečerį, tel. **+37044393333** (*pokalbiai šiuo numeriu yra įrašomi*) ir sužinokite oro taršos ar kitokio pavojaus priežastį.
9. Nepasiduokite panikai, nepamirškite artimųjų ir kaimynų, kuriems gali grėsti pavojus.
10. Jei reikalinga skubi pagalba, kreipkitės bendruoju pagalbos telefonu:

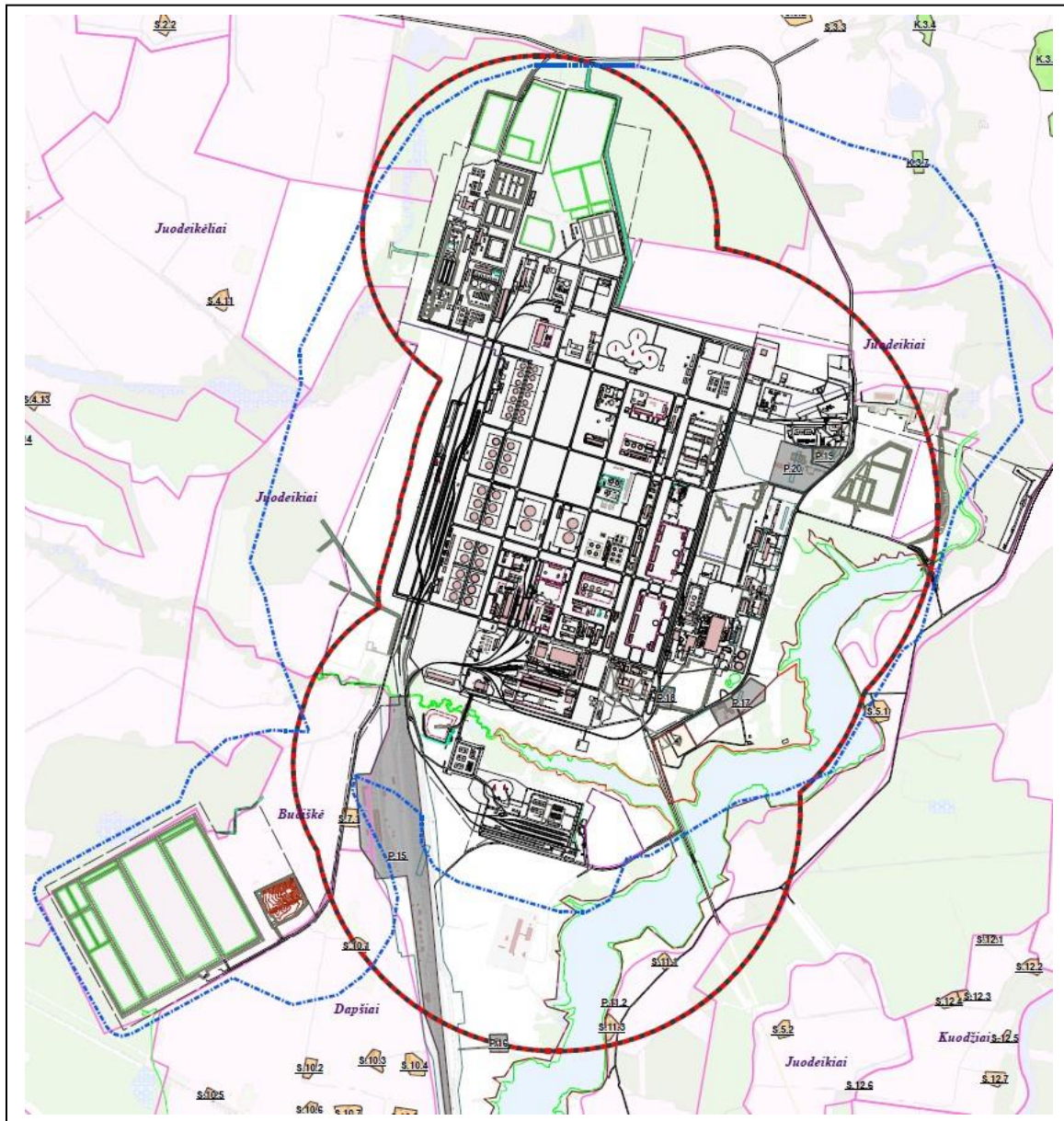
PAVOJINGOJO OBJEKTO PLANINIS PATIKRINIMAS

Įgyvendintų techninių, organizacinių ir administracinių priemonių atitikimą Nuostatų reikalavimams, Gamyklos, kaip aukštesniojo lygio pavojingojo objekto tikrinimą, ne rečiau kaip kas 12 mėn. pagal patvirtintą patikrinimų grafiką atlieka kompetentinga institucija ir valstybės priežiūros ir kontrolės institucijos. Patvirtinti tikrinimų grafikai ir jų pakeitimai skelbiami Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento interneto svetainėje www.vpgt.lt.

KUR GALIMA SUSIPAŽINTI SU SAUGOS ATASKAITA IR PAVOJINGŲJŲ MEDŽIAGŲ SĄRAŠU

Su Saugos ataskaita ir pavojingosiomis medžiagomis susipažinti ir apie Bendrovės vykdomą veiklą plačiau galima sužinoti Bendrovės interneto svetainėje, www.orlenlietuva.lt.

GALIMO SPROGIMO IR CHEMINĖS TARŠOS PAVOJAUS ZONOS ŽEMĖLAPIS

ŽYMĖJIMAS

– Žemėlapyje pavaizduotos zonos ribos žymi pavojingųjų medžiagų gyvybei ir sveikatai koncentracijos viršijimo ir sprogdimo poveikio zoną. Įvykus avarijai Gamykloje, pažymėtoje zonos teritorijoje (pagal vėjo kryptį), gali susidaryti pavojingųjų medžiagų dujų ar dūmų koncentracijos ore, kenksmingos ir pavojingos žmogaus gyvybei ir sveikatai. Gamykloje įvykus angliavandenilinių dujų sprogdimui, yra tikimybė, kad pažymėtoje zonos teritorijoje gali išdužti atviroje vietovėje stovinčių pastatų langų stiklai.

Parengė
Civilinės saugos specialistas

2022-03-21